

Produksjon AS

Olje og Energidepartementet
Postboks 8148 DEP
0033 OSLO

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
02 1 2351 - 81	
DATO 13 MARS 2003	
AN 501 Vassdr.?	EKSP.

Postadresse: 2326 Hamar
Besøksadresse:
Vangsveien 73, Hamar

Telefon 62 56 10 00
Telefax 62 56 14 00

Foretaksreg.: NO 980 251 055 MVA

Deres ref.:

Saksbehandler:

Vår ref.:

Dato:

T.B.Jensen
Tlf.: 625 17030

Jnr:
Ark nr:

Hamar, 06.03.2003

Høringsuttalelse vedrørende hjemfall av kraftverker.

Innledning

Olje- og energidepartementet (OED) fremla den 29 november 2002 høringsutkast med forslag til endringer i industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven. Hamar-regionen Energiverk Produksjon AS (HrE) ønsker med dette å kommentere enkelte sentrale premisser for forslaget. For ordens skyld nevnes at kommentarene er utarbeidet i samråd med vår juridiske rådgiver Thommessen Krefting Greve Lund v/Gunnar Martinsen og Erik Samuelson.

Kort om lovforslagets faktiske betydning for HrE.

HrE eier to kraftverker og er medeier i to kraftselskaper som eier 5 kraftverk som utnytter fall som er ervervet etter 18 september 1909 og som vil omfattes av OEDs forslag. I produksjonsvolum for HrE er det tale om ca 650 GWh. Verdien av de HrE's anlegg og andeler av kraftverker er anslått til ca kr 1.475.000.

Virkninger av forslaget – uttalte kontra reelle målsetninger

Etter vår oppfatning vil OEDs forslag ha en rekke uheldige virkninger som ikke er omtalt eller vurdert i høringsutkastet av 29 november i fjor. Enkelte av disse skal kort beskrives her. I forlengelsen av dette skal vi kommentere det som virker som et misforhold mellom de uttalte og de reelle målsetninger bak forslaget. En åpenbar konsekvens av forslaget er at det vil føre til en betydelig overføring av verdier fra lokale og regionale eiere (kommuner/fylkeskommuner) til staten. Riktignok vil forslaget også innebære at flere vertskommuner kommer i posisjon til å få andel i verdier ved hjemfall, men denne bivirkningen vil virke skjævt og tilfeldig og ikke på langt nær frata lovendringen dens karakter av subsidier fra distriktene til staten.

Vi kan ikke se noen fornuftig grunn til at distriktene skal støtte staten på denne måten. Tvert imot virker dette som en tankegang som går på tvers av hovedlinjene i distriktpolitikken og realpolitiske behov. Vi kan heller ikke se at dette viktige aspektet ved lovforslaget er kommentert i departementets høringsutkast.

Den foreslåtte lovendringen vil etter vår oppfatning gjøre det mer attraktivt og aktuelt for (fylkes)kommunale eiere av vannkraftressurser å realisere "arvesølvet" ved salg til større industrielle (les: utenlandske) aktører. Innføring av hjemfall om 75 år vil føre til en gradvis verdireduksjon på de offentlige kraftselskapene i konsesjonsperioden. Dette vil være et argument for å selge seg ut så tidlig som mulig, mens mest mulig av verdiene er i behold.

Lovforslaget innebærer også betydelige problemer med hensyn til incentiver til vedlikehold og reinvesteringer i sluttfasen av konsesjonsperioden. Ettersom konsesjonærene ikke vil få andel i den merinntekten som følger av investeringer i tiden like før hjemfallet, vil man gradvis få mindre og mindre ønske om å investere i anleggene. Denne effekten gjør seg gjeldende i dag for kraftverk som er underlagt hjemfallsvilkår. Departementets forslag vil imidlertid medføre at effekten vil gjelde nesten samtlige kraftverk i Norge (i stedet for 6-7 % som i dag), og problemene vil for den alt overveiende del slå inn på samme tid. Vi tror ikke at de foreslåtte tilpasninger i industrikonsesjonsloven § 2 fjerde ledd post 17 og vassdragsreguleringsloven § 10 nr 4 er tilstrekkelige til å bøte på disse problemene. Bruk av hjemfallsavtaler ("foregrepet hjemfall" mv) reiser også betydelige praktiske problemer når det alt vesentlige av norsk kraftproduksjon skal hjemfalle samtidig. For øvrig kan eventuelle avtaler om foregrepet hjemfall kun benyttes én gang i henhold til dagens regelverk. Dette i seg selv nødvendiggjør helt nye regler knyttet til instituttet foregrepet hjemfall.

Disse uheldige virkningene av OEDs forslag vil kunne svekke den nasjonale kontrollen med naturressursene, og vil også ha uheldige virkninger i forhold til forsyningssikkerhet og kraftoppdekning.

Vi antar at det fremdeles er en politisk målsetning i Norge å legge til rette for utvikling og opprettholdelse av næringsvirksomhet og industri i regionene. Denne målsetningen undergraves av OEDs lovforslag. Langsiktig regionalt eierskap til kraftressursene er viktig for regional næringsutvikling, langsiktig regional industriell tenkning og bevaring av kompetanse og arbeidsplasser i regionene.

Det fremgår av OEDs høringsutkast (f eks s 28-29) at lovforslaget særlig tar sikte på å sikre langsiktig nasjonal handlefrihet med hensyn til forvaltningen av naturressursene. Dette er den viktigste *uttalte* målsetningen.

Etter vår oppfatning kan hensynet til ressursforvaltning ivaretas like godt med andre virkemidler enn den ekstremt inngripende utvidelsen av hjemfallsreglene som her foreslås innført. De mest nærliggende virkemidlene er generell lovregulering av *utøvelsen av virksomhet* i vassdragene, kombinert med bruk av den eksisterende adgang til *revisjon av konsesjonsvilkår* ut fra endrede miljømessige krav.

Hjemfallsinstituttet er imidlertid basert på at den mest absolutte kontroll med naturressursene på lang sikt fås gjennom eierskap. Den norske konsesjonslovgivningen er – og har vært – basert på at *offentlig* eierskap ivaretar dette behovet; uten at man har ansett det nødvendig å behandle stat og kommune forskjellig (jf bl a høringsuttalelsen på s 32). Det foreliggende forslaget forlater dette utgangspunktet, og er basert på at det er nødvendig av ressursforvaltningshensyn å overføre eierskapet til naturressursene fra (fylkes)kommuner til staten.

Den uttalte målsetningen om langsiktig nasjonal handlefrihet med hensyn til forvaltningen av naturressursene må slik vi ser det være en skinnbegrunnelse. Innføring av fullt hjemfall med tilbakevirkende kraft overfor kommunale og fylkeskommunale kraftselskaper er en ren konfiskasjon, og den eneste *reelle begrunnelsen* vi kan se er at man ønsker en total nasjonalisering av kraftproduksjonssektoren.

Juridiske forhold.

Når det gjelder de juridiske forhold knyttet til saken, har vi fått utarbeidet en betenkning fra TKGL som i korthet konkluderer med følgende:

- Lovforslaget går ut på et inngrep i eksisterende rettighetsposisjoner som rammes direkte av grunnloven prgrf. 105.
- Kommuner og fylkeskommuner er vernet av Grunnlove prgrf. 105 i forhold til den foreslåtte lovendringen. Det må legges betydelig vekt på at Lovavdelingen - regjeringens eget ekspertorgan – ikke har funnet faglig juridisk grunnlag for å komme til en annen konklusjon.
- Konsekvensen av dette er at lovendringen bare kan gjennomføres mot erstatning, også i forhold til (Fylkes)kommunale aktører.

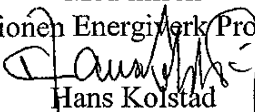
Andre erstatningsgrunnlag

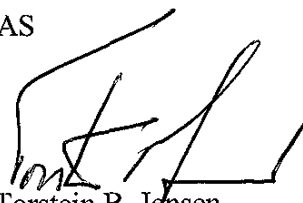
Vi antar at den foreslåtte tvungne eiendomsavståelse vil være omfattet av den europeiske menneskerettskonvensjons første tilleggsprotokoll artikkel 1 (EMK P1-1). På bakgrunn av proporsjonalitetsprinsippet som er utviklet i menneskerettsdomstolens praksis, utløser inngrepet etter vår oppfatning erstatningsplikt for staten – også på dette grunnlag.

Avsluttende bemerkninger

Etter HrEs oppfatning vil en lovendring som foreslått i høringsutkastet utløse erstatningsplikt for staten både etter Grunnloven § 105 og etter EMK.

Dersom lovforslaget mot formodning blir vedtatt i den form det nå har, er HrE i samarbeide med andre selskaper innstilt på å gjennomføre en full rettslig prøving av sitt erstatningskrav, for nasjonale og eventuelt også for internasjonale domstoler. Vi bemerker i denne sammenheng at vi synes det er beklagelig at vi eventuelt vil måtte ligge i en rettslig strid med staten i en årrekke.

Med hilsen
Hamar-regionen Energiwerk Produksjon AS

Hans Kolstad
Styreleder

Torstein B. Jensen
Direktør

Kopi: Thommessen Krefting Greve Lund AS v/Gunnar Martinsen og Erik Samuelsen, postboks